

hoạch này đặt trong mối quan hệ vừa khắc phục khủng hoảng nhưng phải đảm bảo cho sự phát triển kinh tế diễn ra bình thường.

II. NHỮNG GIẢI PHÁP CÂN ĐỐI NGÂN SÁCH NƯỚC TA

Theo nhiều nguồn tin khác nhau, ngân sách năm 1994 sẽ thiếu hụt gay gắt trên 5.000 tỷ đồng. Do đó hiện nay chính phủ đã đề ra những biện pháp để cân đối ngân sách là chống thất thu, thực hành tiết kiệm, không vay nợ để bù đắp thiếu hụt ngân sách.

Sở dĩ chính phủ tập trung vào chống thất thu vì theo Phó thủ tướng Phan Văn Khải thì tình hình thất thu ngân sách rất lớn. Ông đã đơn cử một số trường hợp điển hình như sau:

- Cả nước có từ 1,1 đến 1,2 triệu hộ kinh doanh song chỉ có 650.000 đến 700.000 hộ đăng ký đóng thuế.

- Cách khoán thuế hiện nay xác định doanh thu thuế chỉ mới bằng 50% doanh thu thực tế.

- Trong lĩnh vực khai thác thủy sản chỉ mới khoán thu được trên 1/3 sản lượng thủy sản đánh bắt được.

- Lệ phí trước bạ cũng mới chỉ thu được 50% so với thực tế.

- Mỗi năm cả nước giết thịt khoảng 12 triệu con heo, bò nhưng chỉ mới thu thuế được 3,2 triệu con (2).

- Về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí thì tình trạng giấu doanh số, tăng khấu hao, tiêu cực phí cao đang diễn ra phổ biến ở khu vực quốc doanh. Nghiêm trọng nhất là thất thoát vốn trong khâu xây dựng cơ bản hiện nay đã lên tới 50-55% (3). Chính vì vậy mà Quốc hội đã đề ra yêu cầu phải chống lãng phí - tiết kiệm 5-7% ở tất cả các lĩnh vực nhất là trong xây dựng cơ bản.

- Về vốn cho các công trình trọng điểm, chính phủ nỗ lực tìm kiếm nguồn vốn bên ngoài như ODA, FDI... và chú trọng huy động nguồn vốn trong nước bằng kỳ phiếu, trái phiếu công trình...

Những giải pháp khắc phục thâm hụt ngân sách của chính phủ và Quốc hội đề ra là rất cần thiết nhưng chưa đủ. Để cân đối được ngân sách cần có giải pháp toàn diện và triệt để hơn, có thể là như dưới đây.

1. Những giải pháp tăng thu

Từ số liệu của Tổng cục thống kê năm 1992 ta thấy nếu lấy số thuế thu được từ nhập khẩu so với giá trị hàng nhập khẩu thì tỷ lệ là 4%, nghĩa là nếu nhập 100đ hàng hóa thì thu thuế 4đ; tỷ lệ này nếu so với hàng sản xuất trong nước là 7% (sản xuất 100, thu thuế 7). Đây là điều bất hợp lý cần phải khắc phục ngay. Thuế đánh trên hàng nhập thấp hơn đánh trên hàng sản xuất trong nước sẽ làm cho vừa thất thu thuế, vừa góp phần làm hàng ngoại giết hàng nội. Trước mắt cần phải tăng thuế đánh trên hàng nhập cho tiêu dùng, đặc biệt đối với hàng nhập lậu

NHỮNG GIẢI PHÁP CÂN ĐỐI NGÂN SÁCH NƯỚC TA TRONG NHỮNG NĂM TỚI

NGUYỄN THƯỢNG MINH

(thông thường) phải đánh thuế nặng hoặc tịch thu sung vào công quỹ. Còn thuế trên hàng sản xuất trong nước thì về lâu dài nên giảm để hàng trong nước có sức cạnh tranh với hàng ngoại và xuất khẩu; cần có chính sách khuyến khích sản xuất trong nước phát triển bằng cách giảm thuế nhưng theo "quy luật số đông" thì nguồn thu nhà nước vẫn tăng lên; có thể tăng thuế trên khu vực gia đình vì thuế đánh trên hàng hóa do khu vực gia đình mua bình quân mới khoảng 2% (mua 100đ hàng hóa, chịu thuế 2đ) đặc biệt là tổ chức thu thuế thu nhập cho tốt, ở khâu này hiện nay còn thất thu lớn; đẩy mạnh tiến độ cổ phần hóa và kiểm kê quỹ nhà, quỹ đất để kinh doanh địa ốc thu tiền về cho ngân sách.

2. Những giải pháp giảm chi

Hiện nay chính phủ đang đề ra nhiệm vụ cân đối ngân sách theo hướng tích cực để bảo đảm tốc độ phát triển trên 8% và giữ lạm phát dưới 10%, do đó những giải pháp mà chính phủ nhấn mạnh là chống thất thu, chống lãng phí, thất thoát vốn, không cắt xén những khoản chi cho đầu tư phát triển theo dự án. Đây là giải pháp tình thế áp dụng cho tài khóa 1994, nhưng về lâu dài cần phải có giải pháp toàn diện hơn nhằm làm lành mạnh hóa tài chính quốc gia nhằm mục tiêu tăng trưởng.

Trước hết đẩy mạnh cải cách hành chính, từ đó sắp xếp, xác định biên chế hợp lý sao cho giảm quỹ lương xuống vì hiện nay quỹ lương chiếm khoản 1/3 khoản chi của nhà nước.

Việc nhà nước mua cổ phần hay cấp vốn cho xí nghiệp quốc doanh cũng là gánh nặng ngân sách cho nhà nước, trong tương lai cũng nên giảm chi loại này, mà nên tạo điều kiện để các xí nghiệp quốc doanh huy động vốn (cổ phần, trái phiếu doanh nghiệp) và chịu trách nhiệm về việc sử dụng đồng vốn của mình.

Trong tương lai, cần xem xét kỹ các công trình, dự án đầu tư phát triển của chính phủ, những công trình nào tư nhân không làm thì chính phủ mới làm và có chọn lựa kỹ càng và phù hợp với nguồn vốn mà chính phủ có được. Sự thiếu hụt ngân sách năm 1994 gay gắt phần lớn là do phải chi cho khoảng 20 công trình loại này. Ở đây kinh nghiệm của Anh và Pháp trong việc xây dựng đường hầm dưới biển Manche có giá trị tham khảo tốt. Số vốn huy động cho công trình này là 100 tỷ franc, trong đó từ phía cổ đông là 20%, và 215 ngân hàng của nhiều quốc gia là 80%. Hai chính phủ Anh, Pháp chẳng phải lo lắng về vốn mà cũng xây dựng được đường hầm (khánh thành vào 6.5.94). Vấn đề ở chỗ nhà nước chỉ cần nêu ra các danh mục công trình và tập trung vào nghiên cứu tính khả thi của dự án, công bố công khai, kêu gọi đấu thầu, người trúng thầu sẽ có cách huy động vốn và chịu trách nhiệm về việc sử dụng đồng vốn đó, nhà nước chỉ tạo điều kiện thuận lợi để người ta làm không nhất thiết phải ôm vào tạo gánh nặng cho ngân sách mà trong nhiều trường hợp hiệu quả không cao. Như vậy khoản chi cho đầu tư phát triển của nhà nước nên tập trung chủ yếu vào nghiên cứu phát triển (R & D) như vậy chi ngân sách sẽ giảm mạnh mà công việc vẫn tiến hành và bảo đảm được tăng trưởng.

Bội chi ngân sách dẫn đến 2 nguy cơ: một là mắc nợ nước ngoài, hai là phát hành thêm giấy bạc, lạm phát tăng, kinh tế khủng hoảng, do vậy vấn đề cân đối ngân sách là cần thiết trước mắt cũng như lâu dài. Mỗi quốc gia có giải pháp cân đối ngân sách và chống thâm hụt ngân sách khác nhau nhưng tham khảo cách làm của nhau đều saw cũng là điều bổ ích ♣

Chú thích:

(1). Theo The Sunday Times

(2). Tuổi trẻ 21.7.94

(3). Nhân dân 28.12.93